

ZAVOD ZA KULTURU ■
VOJVOĐANSKIH HRVATA

Broj: 1 - 7/2018

Datum: 7. veljače 2018. godine

Izvjješće o poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u 2017. godini

Uvodne napomene

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (u daljnjem tekst: Zavod), sukladno odluci usvojenoj koncem trećeg mjeseca 2008. godine, od strane Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine i Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, utemeljen je radi očuvanja, unaprjeđenja i razvoja kulture hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini u svoj svojoj složenosti i pluralnosti. Temeljna programska misija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata određena osnivačkim aktom podrazumijeva: rad na znanstvenim, stručnim, razvojnim i primijenjenim istraživanjima u području kulture, umjetnosti i znanosti vojvođanskih Hrvata, zatim rad u području bibliografije i arhivistike, menadžmentu i edukaciji u kulturi i, na kraju, u poticanju, organiziranju i priređivanju kulturne produkcije hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini. Programom predviđene aktivnosti i tijekom devete godine svojega djelovanja, to jest 2017. godine, bile su u funkciji ostvarivanja tako definirane misije Zavoda, a sukladno već započetim aktivnostima Zavoda u prvih osam godina djelovanja, zatim stanju i prilikama na kulturnoj sceni hrvatske zajednice u Vojvodini te raspoloživim resursima – od kadrovskih do financijskih, kao i Programu rada ZKVH-a za 2017.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao prva profesionalna institucija s gore naznačenom misijom, od svoga osnutka kulturi vojvođanskih Hrvata pristupa kao jedinstvenom, cjelovitom i relativno samostalnom fenomenu, istina još uvijek nedovoljno razvijenom (npr. i dalje ne postoji profesionalno kazalište). Takav pristup podrazumijeva kako odnos prema njezinoj bogatoj kulturnoj i uopće povijesnoj baštini, tako i onaj dio koji postoji, koji se producira i pulsira, u obliku kulturnih manifestacija i drugih aktivnosti u okviru hrvatskih institucija i organizacija u području kulture, u sadašnjosti.

Zavod je u svom radu i tijekom 2017. godine inzistirao na takvim profesionalnim aktivnostima i kvalitetnim sadržajima putem kojih se na suvremen i kompetentan način nastojalo kako promovirati, poticati, čuvati, razvijati, usustavljivati i organizirati kulturno nasljeđe vojvođanskih Hrvata, tako i obavljati produkciju novih kulturnih događaja, raditi na znanstvenim istraživanjima i predstavljati suvremeno umjetničko stvaralaštvo. Dakle, nastavilo se, u kontekstu naše misije i domeni vlastitih mogućnosti, prostor autoreprezentativnih praksi u kulturnom životu Hrvata u Vojvodini unaprjeđivati, a prostor autorepcije vlastitoga nasljeđa uvelike osnažiti.

Realizirane aktivnosti tijekom 2017. godine bile su različite – osmišljen je i realiziran jedan broj znanstvenih istraživanja, organizirano je nekoliko znanstvenih skupova i stručnih rasprava, nastavljen je sustavan rad u bibliografskoj obradi knjiške građe i periodike, (su)objavljeno je **sedam** publikacija (5 monografskih publikacija i dva sveska periodičnih publikacija), nastavlja se kodificiranje postojeće i ustrojavanje nove arhivske građe iz suvremenosti, priređivani su kulturni događaji radi afirmacije i promocije suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, kao i oni vezani uz Godinu velikana, postupno smo radili na ustrojavanju aktivnosti na kulturnoj sceni, a s nekoliko radnih sastanaka pridonijeli smo

podizanju kapaciteta hrvatskih udruga kulture. Od posebnog su značaja projekti pod nazivima *Digitalizirana baština* i *Nematerijalna kulturna baština Hrvata u Vojvodini* na internetskom portalu ZKVH-a.

Programski okvir aktivnosti – sadržaji rada Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata tijekom 2017. godine

a) Znanstveno-istraživački program

Aktivnosti u ovom programskom području odvijale su se u istraživanjima spram nekoliko segmenata društvenog života koji su od značaja za povijest, sadašnjost i budućnost vojvodanskih Hrvata kao manjinske zajednice. Prije svega, riječ je o istraživačkom radu u sljedećim društvenim i humanističkim znanostima: povijesti, etnologiji, kulturologiji, sociologiji, povijesti glazbe i jezikoslovlju. Realizacija programa u ovome području odvijala se u nekoliko segmenata – od terenskoga istraživanja, napose u području etnografije, sociologije i dijalektologije, preko predstavljanja rezultata rada javnosti pa do publiciranja. I tijekom 2017. godine neki su istraživački projekti, po završetku rada, predstavljeni na znanstvenim kolokvijima, drugim javnim priredbama ili u publikacijama. Važno je istaknuti kako je održano i nekoliko znanstvenih skupova, do sada najveći broj, na kojima je Zavod imao značajnu ulogu, kako u izlaganjima, tako i u samoj organizaciji.

Znanstvena istraživanja

Zavod je započeo **etnološko terensko istraživanje tradicijske kulture srijemskih Hrvata** – studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu su u okviru kolegija „Prakse terenskih istraživanja“ obavili terensko istraživanje među članovima hrvatske zajednice u Srijemu, a uz potporu Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. Tijekom godine u više je termina istraživano desetak tema a obavljalo se u mjestima: Srijemska Mitrovica, Golubinci, Petrovaradin, Sot i Slankamen (travanj, rujanj, prosinac). Domaćin ovog kompleksnog istraživanja i organizator bio je vanjski suradnik Zavoda Dario Španović, prof. povijesti i dipl. etnolog.

Kako se terenska istraživanja podunavskih Hrvata – Šokaca privode kraju, obavljena su i kontrolna istraživanja u Beregu, Monoštoru i Santovu (u ožujku i studenom) a rezultati cjelovitog istraživanja šokačkih Hrvata pripremaju se za znanstvenu publikaciju pod radnim naslovom *Tradicijska baština, identitet i migracije Hrvata Šokaca u Bačkoj* koju priređuje dr. sc. Milana Černelić, mentorica i voditeljica višegodišnjeg istraživanja tradicijske baštine Hrvata u Vojvodini. Publikacija će biti tiskana u sunakladi zagrebačkog Filozofskog fakulteta, Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF pressa i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata 2018. godine. Neki od rezultata istraživanja predstavljeni su na znanstvenim kolokvijima Zavoda.

Stručno istraživanje i **Projekt „Izrada Kataloga nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji“** (NKBH/S) odvija se pod okriljem Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata i Zavodova neformalnog Centra za popis nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji, a plod je terenskoga istraživanja i stvaranja baze podataka, s ciljem njezine trajne zaštite, upisa u Registar kulturnih dobara Republike Srbije te eventualni upis na UNESCO-ovu listu čijoj je konvenciji o nematerijalnoj kulturnoj baštini Republika Srbija pristupila 2010. godine. Izrada kataloga se može razumjeti kao prvi korak u evidentiranju nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji. Postupku kandidiranja pojedinoga prijedloga za upis na Listu i u Katalog nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji, odnosno popunjavanju obrasca za kandidaturu pod nazivom „Protokol za evidentiranje nematerijalnih kulturnih dobara hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini“ prethodi niz aktivnosti: istraživanje na terenu, pregled i proučavanje građe pohranjene u javnim i privatnim zbirkama, prikupljanje fotodokumentacije i videozapisa, dokumentiranje trenutačnoga stanja danoga prijedloga na terenu i dr.

U okviru Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata 26. svibnja 2012. godine osnovan je neformalni Centar za popis nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji koji radi na

popisu i kandidiranju baštine kako za nacionalnu razinu tako i za Republiku Srbiju i UNESCO. Osnovni zadatak ovog Centra je da valorizira prijedloge za upis u Katalog nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji a ujedno i u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Srbije. Krajem 2017. godine Zavod je na svom internetskom portalu otvorio poddomenu pod nazivom „Nematerijalna baština“ i započeo objavu rezultata stručnih istraživanja.

Novi projekt – Korpus bačkog hrvatskog – stvaranje velike elektroničke zbirke tekstova, Zavod pokreće početkom 2017. godine. Njime počinje stručno lingvističko istraživanje tekstova pisanih na govorima Hrvata u Vojvodini. Jezična praksa Hrvata u Vojvodini u digitaliziranom obliku najveći je istraživački korak u lingvistici na ovim prostorima i dat će veliki doprinos u rasvjetljavanju uloge i stvarne situacije narodnih govora a sadržavat će tri podkorpora: standardni hrvatski, bunjevački govor i šokački govor. Prvi od govora bit će bunjevački govor koji ima svoj najduži povijesni kontinuitet. Za ovo ozbiljno jezično istraživanje potrebno je stvoriti sljedeće preduvjete: prikupiti tekstove odnosno knjige i periodiku u kojima su tekstovi pisani bunjevačkom ikavicom, skenirati građu, objaviti skeniranu građu na internetskom portalu Zavoda, pretvoriti skenirani materijal u pretražive tekstualne datoteke, kompjutorski pripremiti i obraditi tekstualnu građu za istraživanje. Ovako zahtjevan projekt je dugotrajan i značajan za hrvatsku zajednicu kako u lingvističkom tako i u nacionalno identitetskom određenju te će povezati ljude i institucije. Tijekom 2017. započelo je skeniranje knjiga Balinta Vujkova koji u zapisanim knjigama njeguje najizvorniji bunjevački govor.

Projekt „Digitalizacija tekstova Hrvata u Vojvodini na narodnim govorima“ dobar je primjer digitalne humanistike u kojoj je digitalizacija teksta samo izvorišno počelo. Digitalna humanistika je zapravo most između staroga i novoga. Ona je multidisciplinarna jer otvara suradnju između raznih disciplina, primjerice onih humanističkih poput filologije ali isto tako i povijesti, paleografije, arheologije, društvenih znanosti, informatologije i niza drugih znanosti kojima tekst može biti izvorište proučavanja i umrežavanja.

Znanstveni kolokviji

Zavod je tijekom 2017. godine organizirao **šest znanstvenih kolokvija**.

XLVI. kolokvij: „Fra Emerik Pavić (1716. – 1789.)“, u povodu 300. obljetnice rođenja fra Emerika Pavića, svestranog književnog i znanstvenog stvaratelja, središnje osobe budimskog kulturnog kruga XVIII. stoljeća a u okviru obilježavanja 300. godišnjice rezidencije franjevaca u Subotici. Predavanje o Pavićevu životu i djelovanju, rad je Franje Emanuela Hoška, a predstavljene su dvije digitalizirane Pavićeve knjige na narodnom jeziku iz fundusa Knjižnice Franjevačkog samostana u Subotici, postavljene na internetskoj stranici ZKVH-a. O važnosti digitalizacije knjiške baštine govorio je doc. dr. sc. Tihomir Živić iz Osijeka, a o aktivnostima ZKVH-a na tome planu Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda. Ovim znanstvenim kolokvijem ujedno je najavljen program obilježavanja 300. obljetnice osnutka franjevačke rezidencije u Subotici (1717. – 2017.) (24. ožujka, Subotica).

XLVII. kolokvij: „Zaštita nacionalnih manjina u Europskoj uniji – Srbija u procesu europskih integracija“, uvodničar: Darko Baštovanović, MA politikologije i MA Europskih studija (7. travnja, Subotica).

XLVIII. kolokvij: „Naseljavanje Hrvata u Torontalsku županiju (Banat) s osvrtom na familiju Pozojević“, uvodničar: Gajo Pozojević iz Zrenjanina (24. svibnja, Subotica).

XLIX. kolokvij: „Proces protiv Ivana Malog iz Čavolja (1749.) – prilog proučavanju povijesti krivičnoga prava i muško-ženskih odnosa u Subotici“, uvodničar: Vladimir Nimčević, prof. povijesti (19. lipnja, Subotica).

L. kolokvij: „Glazbeni život srijemskih Hrvata u kontekstu prakse očuvanja i njegovanja tradicijske glazbe“, uvodničarka: Klara Zečević Bogojević, studentica (17. rujna, Petrovaradin).

LI. kolokvij: „Tradicijska prehrana srijemskih Hrvata“, uvodničarka: Kruna Jambriški, studentica (10. prosinca, Srijemska Mitrovica).

Su/Organizacija znanstvenih skupova

1. *Sudjelovanje u Međunarodnoj konferenciji „Arhivi bez granica“ (Vukovar, 16.-18. ožujka)*

ICARUS Hrvatska u suradnji s konzorcijem ICARUS (International Center for Archival Research/Međunarodni centar za arhivska istraživanja), Državnim arhivom u Vukovaru, Gradskim muzejom u Vukovaru organizirao je 3. dane ICARUS-a u Hrvatskoj pod nazivom „Arhivi bez granica“. U radu konferencije sudjelovali su i djelatnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, ravnatelj Tomislav Žigmanov i menadžerica kulturnih aktivnosti Katarina Čeliković te ravnatelj Povijesnog arhiva iz Subotice Stevan Mačković.

2. *Suorganizacija i sudjelovanje u Međunarodnom stručno-znanstvenom skupu „Urbani Šokci 12“ (Osijek, Plavna, 5.-6. svibnja)*

Međunarodni stručno-znanstveni skup „Urbani Šokci 12“ s temom „Šokačka i bunjevačka kulturna baština – kulturni kapital, baštinici i vlasnici“ održan je u Osijeku u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici, a sutradan u Plavni, u mjesnom Vatrogasnom domu. Na skupu su sudjelovali znanstvenici, stručnjaci i kulturni djelatnici iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine. Organizatori su bili „Šokačka grana“ iz Osijeka, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha i „Vinkovačkih šokački rodovi“. Sudionici iz Vojvodine: Tomislav Žigmanov, Katarina Čeliković, Sonja Periškić, Anita Đipanov Marijanović, Zlata Vasiljević, Vojislav Temunović, Milovan Miković, Marija Šeremešić, Stevan Mačković, Dominik Deman i Ljubica Vuković Dulić.

3. *Suorganizacija i sudjelovanje u Međunarodnoj znanstveno interdisciplinarnoj konferenciji „Baštinska kultura i digitalna humanistika: sprega starog i novog“ (Osijek, 19.-20. svibnja)*

Tomislav Žigmanov i Katarina Čeliković, djelatnici subotičkog Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata izlagali su na Međunarodnoj interdisciplinarnoj znanstvenoj konferenciji „Baštinska kultura i digitalna humanistika: sprega starog i novog“ održanoj u auli Rektorata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Konferenciju su organizirali Odjel za kulturologiju Sveučilišta u Osijeku i Filozofski fakultet Sveučilišta u Pečuhu uz potporu Zavoda za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Osijeku, Umjetničke akademije u Osijeku, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, Muzeja Slavonije u Osijeku te Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici i Franjevačkog samostana svetog Mihovila u Subotici, provedbenih partnera u projektu „Digitalizacija baštinskih knjižničnih fondova: naša nužnost i obveza“.

4. *Suorganizacija i logistička potpora XVI. Dana Balinta Vujkova (Subotica, 20.-21. listopada)*

Dvodnevni znanstveno-stručni skup okupio je tridesetak predavača iz Srbije, Hrvatske, Mađarske i Austrije u okviru XVI. Dana Balinta Vujkova. Među izlagačima su bili: Katarina Čeliković i Tomislav Žigmanov, a Zavod je kao suorganizator angažirao više od dvadesetak predavača. Ove su godine teme proširene na širu kulturno-povijesnu baštinu.

5. *Suorganizacija i logistička potpora Međunarodnog znanstvenog skupa o biskupu Pavlu Sučiću (Đakovo, 15. prosinca)*

Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održan je međunarodni znanstveni skup na temu „Pavao Matija Sučić, biskup bosanski ili đakovački i srijemski (11. siječnja 1767. – 13. travnja 1834.), 250 godina od rođenja“ u organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Đakovu, u suradnji s Đakovačko-osječkom nadbiskupijom, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica, Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj – Pečuh te Društvom hrvatskih književnika. U skupu su iz Vojvodine sudjelovali: Tomislav Žigmanov, Katarina Čeliković, Stjepan Beretić, Vladimir Nimčević.

Sudjelovanje na predavanjima i tribinama, nastupi, objave

Djelatnici Zavoda i stručni suradnici sudjelovali su na više znanstvenih i stručnih skupova te javnih tribina na kojima su aktivno sudjelovali svojim radovima. Osim nabrojanih skupova, godina 2017. bila je u znaku desetak nastupa djelatnika Zavoda. Ravnatelj Zavoda za

kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov imao je izlaganje na Jubilarnom desetom Međunarodnom znanstveno-političkom skupu „Hrvatsko-srpski odnosi“, pod nazivom ‘Hrvatsko-srpski odnosi u 20. stoljeću, izbjeglice i manjine suočene s izazovima identiteta i gospodarstva’ na kojem je s vanjskim suradnikom Zavoda Darkom Baštovanovićem imao izlaganje na temu „Europski standardi i položaj hrvatske manjine u Republici Srbiji“ (Golubić kod Obrovca u Hrvatskoj, 25. kolovoza). Ravnatelj Žigmanov je održao predavanje u Zrenjaninu (25. ožujka), govorio je na tribini u Đakovu na temu „Korizma i umjetnost“ (29. ožujka); na proslavi 215. obljetnice naseljavanja Hrvata u Radojevu prigodom postavljanja spomen-ploče (30. lipnja); na Danima A. G. Matoša i J. Andrića u Plavni (6. i 7. svibnja); na svečanoj priredbi „Bunjevci bez granica“ (Gara, 16. rujna); govorio je o radu naivne slikarice Cilike Dulić Kasibe u crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici u povodu 85. godina njezina života i 55 godina stvaralaštva (17. rujna); u povodu 250. obljetnice katoličke crkve u Starčevu (23. rujna); na obilježavanju 330. obljetnice seobe Bunjevaca u Kačmaru, gdje je predavanje imao i vanjski suradnik Zavoda Vladimir Nimčević (9. prosinca). Knjižničarska savjetnica Katarina Čeliković, voditeljica Zavičajne knjižnice „Biblioteca Croatica“ Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata održala je izlaganje na temu digitalizacije arhivske građe u okviru obilježavanja 300. obljetnice franjevačke rezidencije u Subotici (21. lipnja); govorila je na Danima A. G. Matoša i J. Andrića u Plavni (6. i 7. svibnja); objavila je stručne tekstove u časopisima *Most* i *Icarus*. Vanjska suradnica Zavoda Sonja Periškić napisala je rad za Forum hrvatskih manjina u Zagrebu (24. studeni).

(Su)Nakladnička djelatnost Zavoda u području znanosti

1. Osmi broj Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata izašao je iz tiska koncem srpnja 2017. godine. Na 352 stranica, *Godišnjak* donosi 13 znanstvenih i stručnih radova, koje tematiziraju neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti bilo u sadašnjosti. I u ovom se Godišnjaku svi radovi po prvi put objavljuju. Sadržaj *Godišnjaka* podijeljen je u pet tematskih cjelina, u kojima su radnje iz društvenih i humanističkih znanosti, a čija objava ima značaj znanstvenog prinosa za sve subetničke skupine Hrvata u Vojvodini.

U prvoj cjelini „Povijesne znanosti – prostor, procesi, događaji“ nalazi se pet radnji – dr. sc. Mario Bara zastupljen je radnjom „Prilog poznavanju ranih hrvatskih migracija u ugarskom Podunavlju“ (str. 9-28), redoviti suradnik dr. sc. Franjo Emanuel Hoško piše na temu „Pastoralno djelovanje subotičkih franjevaca u posljednja tri stoljeća“ (str. 29-42), a dr. sc. Ladislav Heka u ovom broju *Godišnjaka* zastupljen je s dvije radnje: „Barun Josip Rudić Aljmaški (1792. – 1879.) – o 225. obljetnici rođenja“ (str. 43-52) i „Grof Karlo (Károly) Khuen-Héderváry i Hrvati“ (str. 53-88), a novi suradnik, povjesničar Hrvoje Vojnić Hajduk objavljuje radnju „Jedan postmodernistički prikaz kulturne povijesti Bunjevaca“ (str. 89-104), u kojoj se polemički osvrće na studiju Martina Henzelmana „Die Bunjewatzen: Ein kurzer Überblick über eine ethnische Minderheit in Serbien und die Herausbildung ihrer Mikroliteratursprache“, koja je objavljena u Leipzig-u 2016. godine.

U drugom se odjeljku, pod naslovom „Pravo i politologija“ nalazi radnja mladoga Darka Baštovanovića s veoma aktualnom temom „Političko-pravni položaj hrvatske nacionalne manjine u Srbiji u procesu EU integracija Srbije“ (str. 107-157). „Povijest književnosti“ također donosi jednu radnju – riječ je o napisu dr. sc. Slavena Bačića „Prinosi za leksikografiju bačkih Hrvata: Dva pisma Geze Kikića Leksikografskom zavodu i Miroslavu Krleži“ (str. 159-168).

Četvrta cjelina, „Sociokulturna antropologija i etnologija“, ima četiri radnje koje su nastale kao rezultat terenskih istraživanja tradicijske kulture šokačkih Hrvata od strane studenata zagrebačkog Filozofskog fakulteta, odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, uz mentorsko vodstvo dr. sc. Milane Černelić. Najprije je objavljena radnja Gorane Ražnatović „Porod i rodni običaji kod Šokaca u Sonti, Baču, Plavni, Vajskoj i Bođanima“ (str. 169-186), zatim slijedi Marina Mihalja „Ophodi kraljica u Bregu i Monoštoru“ (str. 187-208), Nikoline Vuković „Primjena narodne medicine među hrvatskim šokačkim stanovništvom sela Santovo u Mađarskoj“ (str. 209-230) i na koncu Tomislava Augustinčića „Narodna nošnja bačkih Hrvata

Šokaca u Baču, Vajskoj i Plavni“ (str. 231-269). Ovo je iznimno važna cjelina za etnografiju Hrvata u Vojvodini, jer sadrži važne zapise koji doista u zadnjem trenutku čuvaju tradicijsku baštinu od zaborava.

Radnje u petome bloku posvećene su Anti Sekuliću, jednoj od najvećih osobnosti u znanosti i publicistici druge polovice XX. i s početka XXI. stoljeća među vojvođanskim Hrvatima, koji je preminuo 2016. godine. Posvećen istraživanju povijesti, kulture, književnosti i jezika Hrvata u Bačkoj – Bunjevaca i Šokaca, u svojim je djelima dao nemjerljive prinose u obogaćivanju spoznaja iz spomenutih područja njihova društvenoga života. Njegova smrt bila je potaknuće Uredništvu Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata da se o znanstvenom i publicističkom djelu Ante Sekulića sačine sumarni prikazi i načelna valorizaciju iz pera dvaju naših vrlih suradnika – dr. sc. Roberta Skenderovića („Prinos Ante Sekulića istraživanju povijesti podunavskih Hrvata“, str. 273-280) i dr. sc. Petra Vukovića („Književnopovijesni i jezikoslovni prinosi Ante Sekulića“, str. 281-283).

Šesta cjelina – „Prikazi knjiga“ (str. 287-318), donosi prikaze znanstvenih i publicističkih djela o vojvođanskim Hrvatima objavljena tijekom 2015. godine. Ivana Andrić Penava autorica je prikaza knjige svećenika Petra Šokčevića „Zapisi iz olovnih vremena“, Vladimir Nimčević piše o knjizi Antala Hegedüsa „Život i restauracijska djelatnost kalačkog nadbiskupa Gabrijela Patačića“, Darko Baštovanović prikazuje publikaciju Ágnes Tóth i Balázs Dobosa „O Bunjevcima u Mađarskoj“, Katarina Čeliković Josefa Baslera „Crtice iz prošlosti Plavne“. Ivana Andrić Penava autorica je još jednoga prikaza – riječ je o knjizi Zvonimira Pažin „Slankamen – tak'og sela nigdi nema“, Ivana Petrekanić Sič piše o monografiji „Festival bunjevački pisama : naših prvih petnaest festivala (2001.-2015.)“, autora Marka Sente i Vojislava Temunovića, Tomislav Žigmanov napisao je prikaz knjige Petra Šarčevića i Nace Zelića „Hrvatska pisana riječ u Bačkoj : hrestomatija“, a svoj drugi prikaz Vladimir Nimčević posvetio je knjizi Ladislava Heke „Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici“. Ljubica Vuković Dulić prikazala je knjigu „Ban Josip Jelačić od Petrovaradina do Beča“, koju skupa potpisuju Ivana Andrić Penava, Dominik Deman, Davor Martinčić i Petar Pifat, Željka Zelić autorica je prikaza knjige Ante Sekulića „Jezikoslovne rasprave“, i na koncu, Darko Baštovanović objavljuje prikaz knjige Jovana Komšića „Demokratsko upravljanje kulturološkim razlikama : Vojvodina u svjetlu evropskih iskustava“.

Godišnjak br. 8 završava „Dodacima“ (str. I-XXXII) u kojem su „Upute suradnicima Godišnjaka za znanstvena istraživanja“, informacija „O Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata“ te popis svih knjiga u (su)nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Godišnjak je objavljen u nakladi od 300 primjeraka.

Zavod je tijekom 2017., osim objave *Godišnjaka* br. 8 bio **(su)nakladnikom** ili je pomogao objavljivanje sljedećih, monografskih znanstvenih publikacija:

2. Mađer, Miroslav Slavko: *Izabrana proza III. : Izabrane drame i dječja književnost*, Sunaklada: Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

3. Vujkov, Balint: *Bajke 1* (Biblioteka Izabrana djela Balinta Vujkova, knjiga 1), Sunaklada: Hrvatska čitaonica Subotica i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica.

4. Skenderović, Robert: *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-ugarske monarhije*, Sunaklada: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje.

5. Josip Andrić (Bukin, 14. III. 1894. – Zagreb, 7. XII. 1967.) – katalog povodom 50. obljetnice smrti, Sunaklada: Hrvatsko kulturno-umjetničko-prosvjetno društvo „Matoš“ Plavna i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

b) Kodifikacija i organiziranje arhivske građe u Zavodu, digitalizacija knjiga i periodičnih publikacija, izrada bibliografija i njihovo objavljivanje

Zavod je i u 2017. godini u svom radu slijedio ranije utvrđeno stanje arhivske građe Hrvata u Vojvodini, čiji je velik dio, značajan za mjesnu povijest vojvodanskih Hrvata, već pohranjen u postojećim arhivima čiji su osnivači lokalne samouprave ili pojedine državne ili kulturne institucije u Vojvodini/Srbiji, Hrvatskoj, Mađarskoj, Austriji, Italiji... Postoje i ustrojeni arhivi pri Katoličkoj crkvi i njezinim pojedinim institucijama, a vjerojatno i svako kulturno društvo ima neku svoju arhivu. Također postoji neveliki broj i privatnih arhiva. Stoga je odlučeno da će, za početak, temelj arhivske građe Zavoda činiti pisani i drugi materijalni tragovi iz suvremenosti koji su od značaja za hrvatsku zajednicu u Vojvodini. Nju smo 2009. počeli, a 2017. nastavili sustavno prikupljati i arhivski pohranjivati u Zavodu.

Kapitalni projekt „**Digitalizacija hrvatske kulturne baštine u Vojvodini**“ Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata pokrenuo je tijekom 2016. godine. Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Hrvata u Vojvodini i izgradnja digitalne zbirke je razvojni projekt koji će omogućiti veću dostupnost građe za buduća istraživanja i publiciranje tako stečenih znanja o hrvatskoj zajednici u Vojvodini. U okviru ovoga projekta, a nakon osiguravanja tehničkih uvjeta (nabave skenera), Zavod je tijekom 2017. godine uspio digitalizirati veliki broj sadržaja.

Digitalizirane monografske publikacije – ukupno 27 knjiga

Digitaliziran dio raritetne građe knjižnice Franjevačkog samostana u Subotici

U sklopu Međunarodnog projekta „Digitalizacija baštinskih knjižnih fondova: naša nužnost i obveza“, koji je dobio sredstva na natječaju digitalne i javne humanistike europskog digitalizacijskog konzorcija DARIAH-EU, Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata digitalizirao je **devet** knjiga iz fonda subotičkog Franjevačkog samostana i objavio ih na svom internetskom portalu. Knjige pripadaju raritetnoj građi od iznimne važnosti za Hrvate i hrvatsku kulturu.

Djela Josipa Andrića – na internetskom portalu objavljeno je osam knjiga, a povod je 50. obljetnica smrti ovog hrvatskog velikana.

Digitalizirane knjige Balinta Vujkova – povodom XVI. Dana Balinta Vujkova digitalizirano je deset knjiga Balinta Vujkova koje su objavljene na portalu Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata.

Digitalizirane periodične publikacije – ukupno 5 naslova, 332 sveska

Digitalizirani svi brojevi Žiga – 111 brojeva subotičkog dvotjednika *Žig*.

Digitaliziran kalendar Subotička Danica – objavljeno je 35 svezaka „novog tečaja“ godišnjeg kalendara *Subotička Danica* čime se ovaj crkveno-narodni kalendar kompletirao i kao takav dostupan je javnosti.

Bunjevačko kolo – omladinski časopis za književnost i kulturu objavljen u 26 svezaka.

Horizonti – list za izgradnju župskog zajedništva objavljen u 20 svezaka.

Subotički šporstki list – Službeni informator bačkog nogometnog saveza i kuglaškog podsaveza, koji je izlazio od 1935. do 1938. godine, objavljeno 140 svezaka.

Digitalizirani sadržaji i na mobitelima – Realizacijom projekta „Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Hrvata u Vojvodini i izgradnja digitalne zbirke“ svi digitalizirani sadržaji na internetskoj stanici Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata dostupni su za čitanje putem mobitela, tableta i drugih suvremenih uređaja.

Važno je istaknuti da je o projektu digitalizacije unutar ZKVH-a i rezultatima bilo riječi na brojnim skupovima i tribinama kako ovdje tako i u Hrvatskoj.

U **Zavičajnoj knjižnici *Biblioteca Croatica*** Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata tijekom 2017. godine nastavljeno je prikupljanje monografskih i periodičnih publikacija kao i uvezivanje zavičajne periodične građe.

Nastavljeno je **bibliografsko praćenje aktualne knjiške produkcije**, kao stalna aktivnost na planu ustrojavanja bibliografskoga praćenja aktualne produkcije na hrvatskom jeziku, a kao procesa izrade kritičke i cjelovite bibliografije vojvodanskih Hrvata.

Sadržaj internetskog portala Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata (www. zkvh.org.rs) je nakon četiri mjeseca „mirovanja“ osvježen novim informacijama. Do ove je stanke došlo zbog iznenadne smrti urednice portala Ljiljane Dulić Mészáros. Ažurirani su i podaci o hrvatskim udrugama kulture. Portal nudi i pregled svih sedam brojeva *Godišnjaka za znanstvena istraživanja*, a tekstovi iz *Godišnjaka* grupirani su po znanstvenim disciplinama. **Novost** je i posebna rubrika *Digitalizirana baština* u kojoj se mogu pregledati stare knjige, periodika i notna građa. Druga poddomena je *Nematerijalna baština*. Portal je nastavio ažurno objavljivati vijesti (i druge sadržaje) vezane za Hrvate u Vojvodini (Republici Srbiji) a prilagođen za pregledavanje na uređajima novije generacije kao što su „pametni“ mobiteli i tableti.

c) Nastavak institucionalizacije, organizacijsko koordiniranje i povezivanje akademske likovne i glazbene umjetnosti kao i književne scene, te produkcija izložaba, koncerata i nastavak izlaženja časopisa za književnost i umjetnost

Ovaj segment do početka rada Zavoda, to jest do 2009. godine, unutar institucionalne strukture u kulturi hrvatske zajednice ni na koji način nije bio ustrojen ili organiziran. Zavod je na početku svojega rada, na temelju svojih programskih dokumenata, realizirao prve, vjerujemo, odlučujuće korake na tome planu. U tom smislu, učinjeni su naponi u sagledavanju prirode te scene, zatim dinamike i vrste događaja, kao i njihovih posljedica, te dosega aktivnosti u ovim područjima, radi što osmišljenijeg djelovanja u ovome segmentu aktivnosti Zavoda.

Dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ za 2017. godinu* donosi bogat sadržaj, a izlazi u sunakladi Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ“. Časopis na 300 stranica donosi različite teme kako iz područja književnosti tako i iz drugih umjetnosti, a obogaćen je i grafičkim crtežima Darka Vukovića iz Petrovaradina.

Nova riječ počinje lirskim tematom „Sjećanje na bardove hrvatske književnosti u Vojvodini“ posvećenom trojici književnika koji su preminuli tijekom 2017. godine. U spomen na Lazara Merkovića svoj poetski oproštaj piše Matije Molcer, Mirko Kopunović se stihovima oprašta od Vojislava Sekelja, a Tomislav Žigmanov svoje stihove posvećuje Petku Vojniću Purčaru. U cjelini „Dijalektalna poezija bačkih Hrvata“ zastupljeni su pjesnici svih generacija, oni koji pišu na šokačkoj i bunjevačkoj (i dalmatinskoj) ikavici: Vojislav Sekelj, Milovan Miković, Josip Dumendžić – Meštar, Ivan Andrašić, Željko Šeremešić, Blaženka Rudić, Josipa Dević, Tomislav Žigmanov, Zlatko Gorjanac, Željka Zelić i Anita Đ. Marijanović.

U povodu 50. obljetnice smrti Josipa Andrića, književnika i glazbenika, autora operete „Na vrbi svirala“, prvog glazbenog scenskog djela iz života bačkih Šokaca, čija je partitura izgubljena, časopis u cijelosti objavljuje libreto zahvaljujući trudu velikog zaljubljenika u kulturnu baštinu Zvonimira Pelajića.

Rubrika „Kritička iščitavanja hrvatske književnosti u Vojvodini“ donosi tri rada: Katarina Čeliković piše o epsko-lirskoj pjesmi „Posljednji Zrinski“ Ferde Stražimira Kulundžića objavljenoj u kalendaru *Subotička Danica*, a Vladimir Nimčević tematizira zanimljiv odnos dvojice povjesničara s uvidom u prošlost u tekstu „Subotička lasta i novosadski kobac: Doprinosi Petra Pekića i Vase Stajića proučavanju 18. stoljeća u povijesti Subotice“. O lirici pokojnog i nedovoljno poznatog pjesnika, pod naslovom „Žedan u pustari. Hodočasnik Branko Jegić“ piše Lajčo Perušić.

Hrvatsko nakladništvo u 2017. godini obilježio je cijeli niz prijevoda uglednih, štoviše kanonskih pisaca književnosti Mađara u Vojvodini i to u rasponu od Kosztolányija, preko Végela do Sziverija i Fenyvesija. Stalni suradnik časopisa Neven Ušumović u cjelini „Reprezentativni hrvatski prijevodi mađarskih pisaca iz Vojvodine u 2017. godini“ ukratko opisuje na koji su način hrvatski nakladnici predstavili navedene književnike i njihova izdanja.

„Iz povijesti umjetničkih praksi Hrvata u Vojvodini“ temat je posvećen kazališnoj, likovnoj i glazbenoj umjetničkoj baštini. Katarina Dinješ Gros piše tekst „Suvremeno hrvatsko dramsko pismo u subotičkom kulturnom ozračju“, a Dalibor Mergel predstavlja nepoznatog, gotovo zaboravljenog banatskog slikara Franju Radočaja (Starčevo, 29. VII. 1902. – Beograd, 2. III. 1948.) koji svojim radovima zaslužuje mnogo više. Ljubica Vuković Dulić piše o aktulanoj temi „Slamarstvo – prijedlog kandidature za upis na listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa

Hrvata u Vojvodini/Srbiji“ a slijedi rad Petra Pifata o glazbenom stvaralaštvu Ilije Okrugića Srijemca (prigodom 190. obljetnice rođenja i 120. obljetnice smrti).

Nova riječ se bavi i prinosima obrazovanju na hrvatskom jeziku te u cjelini „Novi autorski udžbenici na hrvatskom jeziku“ predstavlja prve autorske udžbenike za glazbenu kulturu od 1. do 4. razreda pod nazivom *Glazbena škrinjica*. Margareta Uršal piše rad „Didaktičko-metodičke smjernice za realizaciju nastave glazbene kulture od 1. do 4. razreda s osvrtom na *Glazbene škrinjice*“ a Tamara Štricki Seg predstavlja koncepciju udžbenika. Osvrt na udžbenike s primjerima objavljuje Vojislav Temunović.

U stalnoj rubrici „Hrvatsko nakladništvo u nultom desetljeću“ Neven Ušumović prikazuje TOP 10 – romane tiskane u Hrvatskoj 2005. godine

Dvobroj *Nove riječi* u rubrici „Čitanja književne produkcije“ donosi petnaestak prikaza književne produkcije Hrvata u Vojvodini iz pera Klare Dulić, Zvonka Sarića, Zlatka Romića, Katarine Čeliković, Zoltana Siča, Ane Gaković, Tomislava Žigmanova, Željke Zelić.

Dvobroj *Nove riječi* standardno završava rubrikom „Kulturno-društveni dokumentarij“ u kojoj je Bernadica Ivanković zabilježila sve događaje u prostoru kulture i društva hrvatske zajednice u Vojvodini od prosinca 2016. do studenog 2017.

d) Produkcija novih i koordinacija postojećih kulturnih događaja Hrvata, te njihova veća vidljivost

Zavod je tijekom 2017. godine nastavio sustavno raditi na produkciji vlastitih kulturnih događaja – od znanstvenih kolokvija, preko koncerata, tribina pa do seminara. Oni su bili neposredna posljedica aktivnosti koje su se unutar Zavoda odvijale u, gore već navedenim, programskim područjima.

Tijekom 2017. u okviru programa obilježavanja „Godine hrvatskih velikana (i događaja) u Vojvodini“, Zavod je samostalno ili u suradnji s drugima, napose hrvatskim udrugama kulture obilježio nekoliko važnih obljetnica. Među važnijim kulturnim događajima izdvajamo cjelogodišnje obilježavanje 300. obljetnice osnutka franjevačke rezidencije u Subotici u okviru kojega je organizirano desetak programa (u suradnji s Franjevačkim samostanom, Gradskim muzejom, Hrvatskim dokumentacijsko-istraživačkim centrom Subotica). Zavod je u tom programu bio suorganizator te je i sam sudjelovao programom digitalizacije raritetne knjižne građe iz fonda samostanske knjižnice. O važnijim osobama pisano je u *Godišnjaku za znanstvena istraživanja* br. 8 (Ladislav Heka piše o barunu Josipu Rudiću Aljmaškom u povodu 225. obljetnice rođenja, a jedna je cjelina posvećena Anti Sekuliću povodom njegove smrti), te u časopisu za književnost i umjetnost *Novoj riječi* (cjelina posvećena trojici bardova hrvatske književnosti u Vojvodini koji su preminuli 2017. godine: Lazar Merković, Vojislav Sekelj i Petko Vojnić Purčar). U povodu 50. obljetnice smrti dr. Josipa Andrića tiskan je prigodni katalog u suradnji s HKUPD-om „Matoš“ iz Plavne. Obilježavanje 50 godina smrti Pere Tumbasa Haje – u okviru Godine velikana, misa i posjet grobu (5. ožujka) i sjećanje na mr. Đuru Lončara održana misa i posjet grobu (16. lipnja) a sve u znaku kulture sjećanja na hrvatske velikane u Vojvodini.

U području **prezentacije književnog stvaralaštva**, djelatnici Zavoda sudjelovali su ili organizirali predstavljanja svojih knjiga kao i knjiga drugih nakladnika, što je plod kvalitetne suradnje s drugim institucijama i udrugama.

- Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* predstavljen je suradnicima u prostorijama Zavoda (15. veljače);
- predstavljanje *Rječnika govora santovačkih Hrvata* autora Živka Mandića, govorio ravnatelj Tomislav Žigmanov (Santovo, 16. ožujka)
- sudjelovanje na predstavljanju udžbenika glazbene kulture *Glazbena škrinjica* u organizaciji Hrvatskoga nacionalnog vijeća, djelatnica Zavoda Katarina Čeliković (22. ožujka);
- *Godišnjak za znanstvena istraživanja* ZKVH-a br. 7 predstavljen u Slavanskom Brodu, govorio je ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov (22. svibnja);
- sudjelovanje na predstavljanju *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, sv. 13 u Svetozaru Miletiću, djelatnica Zavoda Katarina Čeliković (2. rujna);

– sudjelovanje na predstavljanju *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, sv. 13 u Subotici, u povodu 15 godina od početka rada na *Leksikonu* i 10 godina od dobivanja priznanja „Pro urbe“, govorio je ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov (22. rujna);

– predstavljanje manjinskih zavoda na beogradskom sajmu knjiga, o knjiškoj produkciji je govorila djelatnica Zavoda Katarina Čeliković (23. listopada);

– predstavljanje kapitalnog djela: troknjižje *Izabrana djela Miroslava S. Madera* na Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga u organizaciji Zavoda za kulturu, sudjelovali ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov i Katarina Čeliković (27. listopada)

– predstavljanje knjige *Dnevnik jedne cure i jednog dečka* autorice Vesne Huska u nakladi NIU „Hrvatska riječ“ na Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga, govorila je Katarina Čeliković (27. listopada)

– predstavljanje knjige *Surčin kroz povijest* Marka Kljajića, govorio je ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov (Surčin, 28. listopada)

– u Općinskoj narodnoj knjižnici u Drenovcima (Vukovarsko-srijemska županija), u okviru programa „Izradimo leksikon“, predstavljeno je više leksikografskih projekata, među kojima i projekt *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* kojega realizira Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice – na predstavljanju su govorili predsjednik HAD-a Mato Groznica i izvršni urednik *Leksikona* Tomislav Žigmanov (8. studenoga)

– predstavljanje knjige *Pravni fakultet u Subotici 1920. – 1941.* autora Kalmana Kuntića u Gradskoj knjižnici u Subotici, organizacija ZKVH-a i sudjelovanje Katarine Čeliković (22. studenoga)

– predstavljanje knjige o. Ante Stantića *Otajstvom Isusova djetinjstva do mistike – Ulomci iz pisane riječi o. Gerarda Tome Stantića*, djelatnica Katarina Čeliković govorila je na više predstavljanja (Sonta, Đurđin, Subotica)

– predstavljanje rada Zavoda na **TV Vinkovci**, sudjelovala djelatnica Katarina Čeliković (1. lipnja)

U cilju pospješivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije među Hrvatima u Vojvodini, Zavod je ustanovio sljedeće književne nagrade: za najbolju knjigu godine „Emerik Pavić“ (2012.) i tri trijenalne nagrade: za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike „Tomo Vereš“ (2013.), nagradu za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš“ (2014.) i nagradu za najbolju knjigu proze „Iso Velikanović“ (2015.).

Stručno povjerenstvo za izbor najbolje knjige godine, koje su činili Ljubica Vuković Dulić, kao predsjednica te članovi Dario Španović i Željka Zelić, odlučilo je od 29 naslova objavljenih tijekom 2016. godine, najboljom knjigom proglasiti knjigu *Pravni fakultet 1920. – 1941.* autora Kalmana Kuntića (Hrvatsko akademsko društvo, Subotica). Međunarodno povjerenstvo za trijenalnu nagradu za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš“ za razdoblje 2014. – 2016., koje čine dr. sc. Stjepan Blažetin iz Pečuha, predsjednik, književnik Mirko Čurić iz Đakova i Klara Dulić iz Subotice, za najbolju knjigu poezije 2014. – 2016. proglasilo je knjigu Milovana Mikovića *Prah obiteljske srebrnine* u nakladi NIU „Hrvatska riječ“. Nagrade su uručene na XVI. Danima Balinta Vujkova: danima hrvatske knjige i riječi u Subotici (20. listopada).

Internetske stranice Zavoda – www.zkvh.org.rs, koje je nakon smrti djelatnice Zavoda Ljiljane Dulić Mészáros preuzeo poslovno-administrativni tajnik Zavoda Josip Bako, nastavljaju svoju medijsku misiju – one su nezaobilazne u medijskom kulturnom prostoru i tako veoma snažno sredstvo za prezentaciju kulture vojvođanskih Hrvata. Na internetskim stranicama Zavoda za sedam i pol godina objavljeno je više od 4.000 članaka, i to vezanih za aktivnosti Zavoda i kulturnu scenu hrvatske zajednice u Vojvodini, relevantnih vijesti iz RH i RS, kao i najava raznih kulturnih događaja, natječaja i tekstova vezanih za udruge u kulturi vojvođanskih Hrvata i njihove manifestacije, kulturnu baštinu, povijest i slično. Ponosni smo na činjenicu da je jedan značajan broj vijesti i informacija prenesen s naših stranica u drugim medijima, te na web stranicama Hrvatske matice iseljenika i drugih medija u Hrvatskoj i Srbiji, čime je njihova čitanost, a time i vidljivost kulturne scene vojvođanskih Hrvata, značajno povećana, što nam je i primarni cilj. No, svjesni da ovaj uspjeh ne bismo mogli postići sami, ističemo činjenicu da je

veliki dio sadržaja objavljenih na portalu djelo novinara koji djeluju unutar hrvatske zajednice u Vojvodini. Naime, zahvaljujući uspostavljenoj suradnji s novinarima Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“, reobjavljivali smo njihove novinske priloge iz područja kulture, s prilagodbama ili bez njih, na našim internetskim stranicama.

Zavod je od početka veljače 2013. prisutan i na društvenim mrežama, osobito na Facebooku čime su sadržaji približeni još široj publici, a time je i posjećenost internetskog portala iznimno porasla.

e) Suradnja s drugim institucijama u Vojvodini/Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj

Zavod je i tijekom 2017. pružao svoju potporu udrugama i institucijama, svima koji su to zatražili bilo u logističkom ili materijalnom smislu. Suradnja se odvijala u okviru onih programa koji su od značaja za kulturu, umjetnost i znanost te njezin razvoj kod vojvođanskih Hrvata. U tom smislu, osim programa navedenih u odjeljku a) *znanstveno-istraživački program*, Zavod je na različite načine (stručno, organizacijski i financijski) podržao održavanje brojnih manifestacija drugih hrvatskih institucija ili organizacija u Vojvodini, ali i onima iz Hrvatske i Mađarske.

Zavod je sudjelovao i u osmišljavanju i organizaciji blagdana hrvatske zajednice u Vojvodini, Srbiji: blagdan sv. Josipa (16. ožujka), Dan bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu (16. listopada), Dan prvoga saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća (15. prosinca) i svečana akademija i nagrađivanje najuspješnijih učenika na natjecanjima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku – dan rođenja hrvatskoga velikana i nositelja preporoda među Hrvatima u južnoj Ugarskoj Ivana Antunovića 19. lipnja jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji od 2015. (Subotica, 23. lipnja).

Zavod je logistički pomogao u koordinaciji aktivnosti u zajedničkim velikim kulturnim priredbama Hrvata u Srijemu i u Podunavlju, u dvjema velikim zajedničkim manifestacijama tamošnjih mjesnih udruga: „Srijemci Srijemu“, središnja manifestacija hrvatskih srijemskih udruga (Stara Pazova, domaćin udruga iz Golubinaca, 16. rujna) i „Šokci i baština 2017.“ središnja manifestacija šokačkih udruga (Sombor, 25. lipnja).

Zavod je logistički i/ili materijalno-financijski pomogao organiziranje središnje proslave manifestacije „Dužijanca 2017“ UBH „Dužijanca“ sa sjedištem u Subotici; gostovanje KUDH-a „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora na velikoj smotri folkloru u Zagrebu; održavanje manifestacije „Srijemci Srijemu“ u organizaciji HKPD-a „Tomislav“ sa sjedištem u Golubincima; organizaciju i realizaciju održavanja trodnevne interdisciplinarnе međunarodne manifestacije „XVI. Dani Balinta Vujkova“; organiziranje Godišnjeg koncerta HGU „Festival bunjevački pisama“ Subotica; tiskanja brošure sa notnim zapisima božićnih skladbi i popijevaka Ilije Okrugića Srijemca i tekstualnim opisima autohtonih i specifičnih običaja petrovaradinskih Hrvata u božićnom vremenu nakaldnika i organizatora HKPD-a „Jelačić“ u Petrovaradinu; manifestaciju „Božićni koncert“ HKPD-a „Matija Gubec“ u Tavankutu, u okviru kojeg su nastupiti i gosti iz HKUD-a „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora, gostovanje HKC-a „Bunjevačko kolo“, sa sjedištem u Subotici, na proslavi 114. obljetnice društva „Matija Gubec“ u Rumi; tiskanje sljedećeg sveska „Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca“ u nakladi Hrvatskog akademskog društva; postavku i izvedbu kazališne predstave po dramskom predlošku Miroslava Benkea *Krila Balkana*, u režiji autora s temom multinacionalnosti Vojvodine (Novi Sad, premijera 29. prosinca).

Logističku i drugu stručnu pomoć Zavod je pružio u brojnim manifestacijama hrvatskih udruga kulture kao što su IV. Tambura instrumental festival koji je okupio šezdeset tamburaša iz 13 glazbenih škola i jednog KUD-a u Srbiji i Hrvatskoj, održan u čitaonici Gradske knjižnice Subotica; organizator ovog međunarodnog tamburaškog nadmetanja je Hrvatska glazbena udruga „Festival bunjevački pisama“, a suorganizator Glazbena škola Požega iz Hrvatske (20. – 21. ožujka) te proljetnom koncertu Dječjeg i Velikog tamburaškog orkestra HGU „Festival bunjevački pisama“ (17. svibnja) kao i Godišnjeg koncerta Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* (Subotica, 29. studenoga).

Zavod je pružio stručnu potporu HKUD-u „Vladimir Nazor“ u Somboru u izradi knjige *Moj Nenadić* (lektura, korektura).

Zavod je pružio logističku i stručnu pomoć IX. Danima A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića u Plavni (6. – 7. svibnja). Pomogao u organizaciji i održavanju etno kampa u Plavni i u Subotici (srpanj, kolovoz), pružena je logistička potpora Hrvatskoj čitaonici u pripremi Pokrajinskog susreta pučkih pjesnika „Lira naiva“ (Gradište, 27. svibnja); pružio je pomoć u pripremi, organizaciji i produkciji XIII. smotre dječjih pjevača i zborova (3. rujna), XVII. festivala bunjevački pisama (Subotica, 24. rujna). Zavod je surađivao u planiranju, pripremanju i organizaciji XVI. Dana Balinta Vujkova – dana hrvatske knjige i riječi (Subotica, 19. – 21. listopada); logistički je pomogao Hrvatskoj čitaonici u pripremi i organizaciji XV. Pokrajinske smotre recitatora na hrvatskom jeziku (Subotica, 3. studenog). Djelatnici Zavoda su pomogli Dane hrvatske kulture u organizaciji UG „Urbani Šokci“ u Somboru (17. studeni).

Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov te djelatnici Zavoda Katarina Čeliković i Josip Bako su tijekom godine bili na mnogim manifestacijama kako u Vojvodini (Srbiji) tako i u Hrvatskoj i Mađarskoj gdje su povremeno govorili ili dali potporu svojom nazočnošću (likovne kolonije, susreti, tribine, različite druge manifestacije u kulturi).

Međunarodna suradnja

Iznimno plodna suradnja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i udruge „Artizana“ iz Zagreba, uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra, nastavljena je i u 2017. godini. Prvi je program pod nazivom „Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini“ 2017. – program kratkog dokumentarnog filma autora koji su u dokumentaristici postigli iznimne rezultate i ostavili trajni trag u hrvatskoj filmskoj baštini (filmovi: *Berač kamena*, *Slamarke divojke*, *Druge* i *Plašitelj kormorana*). Voditelj Branko Ištvančić (17. lipnja, Subotica).

Filmska radionica – početak radionice „Kad se male ruke slože“ koja se odvijala na Etno salašu Balažević u Tavankutu (od 18. do 28. lipnja 2017.).

U okviru Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini prikazan je dokumentarni film „Gospa od utočišta“ redatelja Srđana Segarića u Subotici i Tavankutu (Subotica, 14. kolovoza; Tavankut, 15. kolovoza).

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini nastavljen je uz potporu Zavoda programom radova djece koji su nastali u okviru filmske radionice „**Kad se male ruke slože**“ koja je okupljala djecu i mlade iz hrvatske zajednice u Vojvodini koji su učenici nastave na hrvatskom jeziku. Ovom projekcijom ujedno će biti označen i završetak ovogodišnje filmske radionice. (Tavankut, rujna). Drugi dio programa bio je posvećen recentnom hrvatskom nezavisnom dokumentarnom filmu, a prikazan je vrlo uspješan i nagrađivan dugometražni dokumentarni film Irene Škorić „**Neželjena baština**“.

Održana je **Noć hrvatskog filma i novih medija** u Subotici, u Art kinu „Aleksandar Lifka“ (5. studenog) u okviru koje je prikazano deset filmova. Organizatori programa su Umjetnička organizacija Noć hrvatskog filma i novih medija iz Zagreba i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u suradnji s Art kinom „Lifka“ u Subotici.

U organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Udruge „Pasijska baština“ iz Zagreba i HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta u Franjevačkoj crkvi sv. Mihaela Arkandela u Subotici održan je koncert hrvatskih crkvenih i pučkih bunjevačkih i kajkavskih korizmenih pjesama pod nazivom „Križ nam stoji vu polju“ na kojem su nastupili zbor „Sveta Cecilija“ subotičke Franjevačke crkve, KUD „Pojatno“ i KUD „Kupljenovo“, iz Zaprešića iz Hrvatske. (25. – 26. ožujka)

Subotička premijera dokumentarne serije Hrvatske radio televizije „Pisme, bande, ljudi“ o tamburašima u Subotici održana je u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Dokumentarnu seriju „Pisme, bande, ljudi“ (3 ep. po 30 min.) snimila je Hrvatska radio televizija, Produkcijski odjel Kultura – uredništvo emisija pučke i predajne kulture, na području grada Subotice i okolice u ožujku/travnju i rujnu 2016. godine. Suorganizatori ove promocije su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatska glazbena udruga „Festival bunjevački pisama“ Subotica. (18. travnja)

Potpore inicijativama

Zavod je dao potporu projektu Hrvatske televizije koji vodi hrvatski redatelj Branko Ištvančić. On je s filmskom ekipom u Subotici i Tavankutu započeo snimanje dokumentarne serije o uskrsnim običajima (travnja) i dužijanci (od lipnja) za potrebe Hrvatske radio televizije (HRT).

Ravnatelj Zavoda sudjelovao je tijekom godine u radu Odbora za podizanje spomenika pri Katoličkom društvu „Ivan Antunović“ iz Subotice za postavljanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću.

f) Rad na profiliranju i osnaživanju ljudskih resursa

Kako segment kulture vojvođanskih Hrvata još uvijek nije u dovoljnoj mjeri profiliran, rad u ovom području nastavlja se u svakom od područja kulture, od elementarnoga evidentiranja raspoloživih resursa pa do osnaživanja ljudskih resursa. Osnaživanje ljudskih resursa nastavljeno je u 2017. godini.

Zavod je u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem priredio redoviti radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga 11. ožujka, u prostorijama Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske, Petrovaradin. Na susretu je bilo riječi o kalendaru stalnih manifestacija u 2017. godini (moderatorica Katarina Čeliković), o zajedničkim manifestacijama „Srijemci Srijemu“ i „Šokci i baština“ u 2017. godini (moderatori Katarina Čeliković i Darko Sarić Lukendić) te o Strategiji razvoja kulture Hrvata u Republici Srbiji i javna rasprava (moderator Zlatko Načev).

Drugi redoviti godišnji susret predstavnika hrvatskih udruga kulture održan je u Stanišiću kraj Sombora, 25. studenoga. On je bio u znaku susreta dužnosnika hrvatske države s udrugama u Srbiji: predstavnici udruga susreli su se i razgovarali s državnim tajnikom i savjetnikom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonkom Milasom i Milanom Bošnjakom, veleposlanikom RH u Beogradu Gordanom Bakotom, generalnim konzulom RH u Subotici Velimirom Plešom, zamjenikom ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Ivanom Tepešom i Snježanom Jurišić, rukovoditeljicom Odjela za kulturu. Glavna poruka susreta bila je da je položaj Hrvata u Srbiji prioritet regionalne vanjske politike Republike Hrvatske. Drugi dio radnog susreta posvećen je razgovoru o suradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata s udrugama kulture i izradi kalendara manifestacija za 2018. godinu.

Krajem godine Zavod je izradio Kalendar stalnih manifestacija u 2018. godini uz dogovor o programima obilježavanja Godine velikana. Kalendar su izradili Katarina Čeliković i Josip Bako, a nakon razgovora na susretu s predstavnicima udruga, kalendar je objavljen na internetskim stranicama ZKVH-a.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Međunarodnim centrom za arhivska istraživanja ICARUS i ICARUS Hrvatska priredio je seminar (radionice) na temu „Arhivi i zajednica – izrada mjesnih topografija“ koji je vodila arhivska savjetnica dr. sc. Vlatka Lemić iz Hrvatskog državnog arhiva, potpredsjednica međunarodnog centra za arhivistička istraživanja ICARUS i mreže ICARUS Hrvatska. Dvodnevni seminar održan je u prostorijama HKPD-a „Matija Gubec“ u Tavankutu 15. i 16. lipnja. Seminaru je prisustvovalo dvadesetak polaznika iz cijele Vojvodine.

Seminar pod nazivom „Društvene mreže i socijalni aktivizam – izazovi za kulturu Hrvata u Vojvodini“ održan je u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata za petnaestak sudionika, a predavač je bio Igor Čeliković, stručnjak za komunikacije u Europskoj komisiji u Bruxellesu (3. studenoga).

Zavod je na 46. hrvatski seminar za strane slaviste Zagrebačke slavističke škole, uputio Mirjanu Crnković (Dubrovnik, 21. kolovoza – 1. rujna 2017.)

Osnaživanje kadrova Zavod vidi i u inicijativama za nagrađivanje uspješnih pripadnika hrvatske zajednice, u čemu je također Zavod davao svoje inicijative i prijedloge.

U 2017. godini provedena je kompletna procedura izbora ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – Pokrajinska vlada imenovala je Tomislava Žigmanova, profesora filozofije za ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na razdoblje od četiri godine.

Tijekom godine ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov imao je više razgovora s predstavnicima institucija i različitih državnih i pokrajinskih tijela, kako u Republici Srbiji tako i u Republici Hrvatskoj. Neki od susreta vezani su uz dogovore o većoj financijskoj pomoći Hrvatima u Vojvodini (Srbiji), napose o mogućnosti pokroviteljstva najvažnijih manifestacija u kulturi. Ovi su susreti rezultirali i konkretnim dogovorima i uzvratnim posjetima i nastupima.

Zavod je i 2017. godine raspisao natječaj za sufinanciranje hrvatskih udruga kulture u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2017. godini. Predmet sufinanciranja su manifestacije, projekti i djelatnosti koje u sebi imaju razvojni karakter.

Godinu ćemo pamtiti i po velikim ljudskim gubicima

Tijekom 2017. godine preminuli su bardovi hrvatske književnosti u Vojvodini: Lazar Merković, Vojislav Sekelj i Petko Vojnić Purčar. Preminule su i pučke pjesnikinje Kata Ivanković i Marija Dulić

Ravnatelj Zavoda za kulturu
vojvođanskih Hrvata

Tomislav Žigmanov
Tomislav Žigmanov